

342 419

НБ ЛНУ ім. Івана Франка
БІБЛІОТЕКА
Інституту
Франкознавства

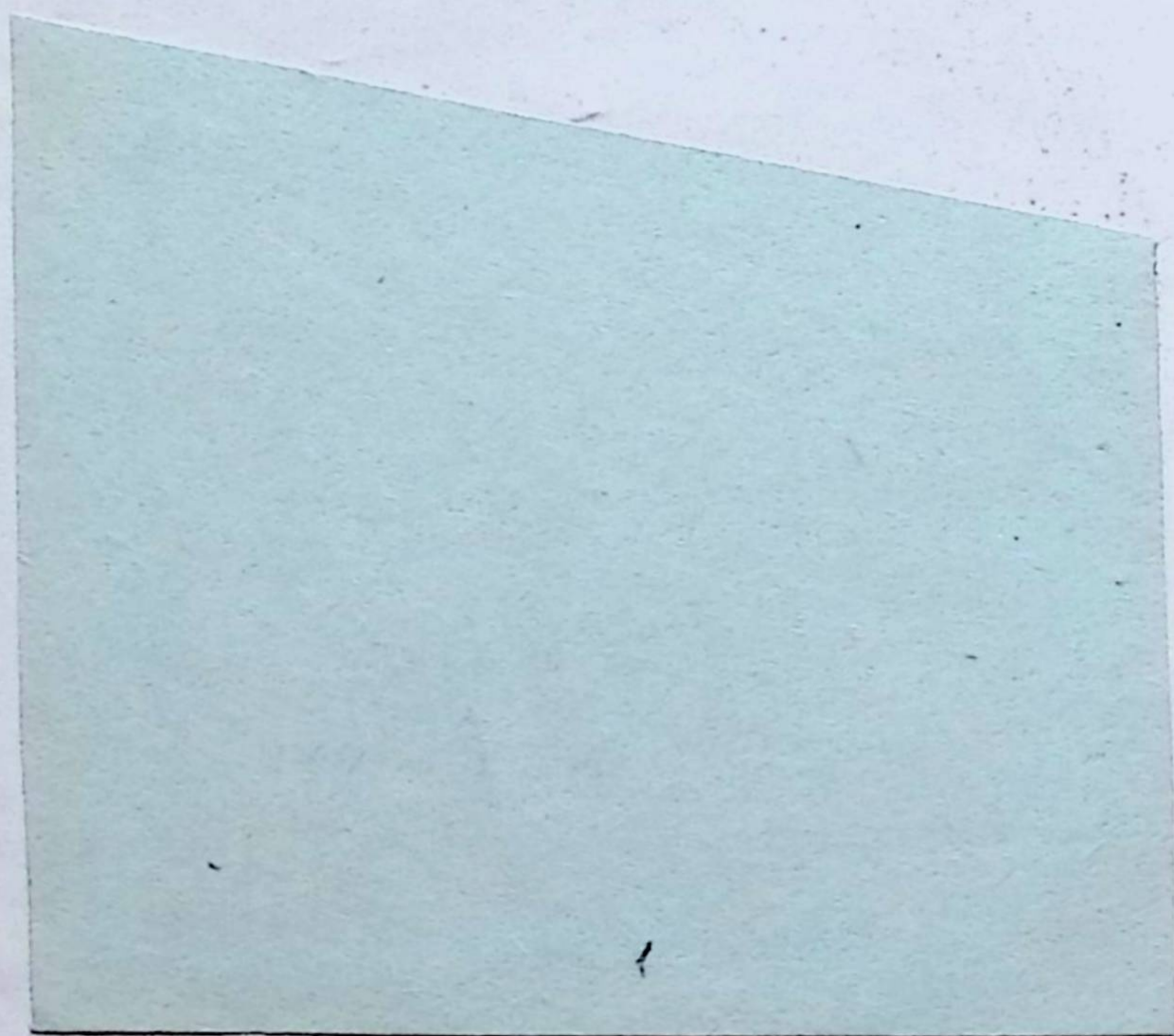
Зав. № 855

1200

ІВАН ФРАНКО

ПЕДАГОГІКА

ІВАН ФРАНКО

1237/4

К А З К И

ЛИС І ДРОЗД
ВОВК СТАРШИНОЮ
КОРОЛИК І МЕДВІДЬ
ТРИ МІХИ ХИТРОЦІВ

(Часть IV. збірки „Коли ще звірі говорили“)

ІЛЮСТРАЦІЇ В ТЕКСТІ МИСТЦЯ
ПЕТРА ЛАПІНА. - ОБГОРТКА
І ВКЛАДНА КОЛЬОРОВА ІЛЮСТР.
МИСТЦЯ ПАВЛА КОВЖУНА.

ЛЬВІВ, 1924.

НАКЛАДНЯ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ І АНТИКВАРНІ

Львів, Рутенського 22.

УЧБОВА
БІБЛІОТЕКА
ЛДУ
м. Ів. Франка

*Наб. франкознавства,
ЛДУ ім. Ів. Франка
Тиб. № 855*

372418

Друковано 5.000 примірників.

ДРУКАРНЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА.

Ішов Кабан*) у Київ на ярмарок. Аж назустріч йому Вовк.

- Кабане, Кабане, куди йдеш?
- У Київ на ярмарок.
- Візьми й мене з собою.
- Ходи, кумочку.

Ішли, ішли, аж назустріч їм Лис.

- Кабане, Кабане, куди йдеш?
- У Київ на ярмарок.
- Візьми й мене з собою.
- Ходи, кумочку.

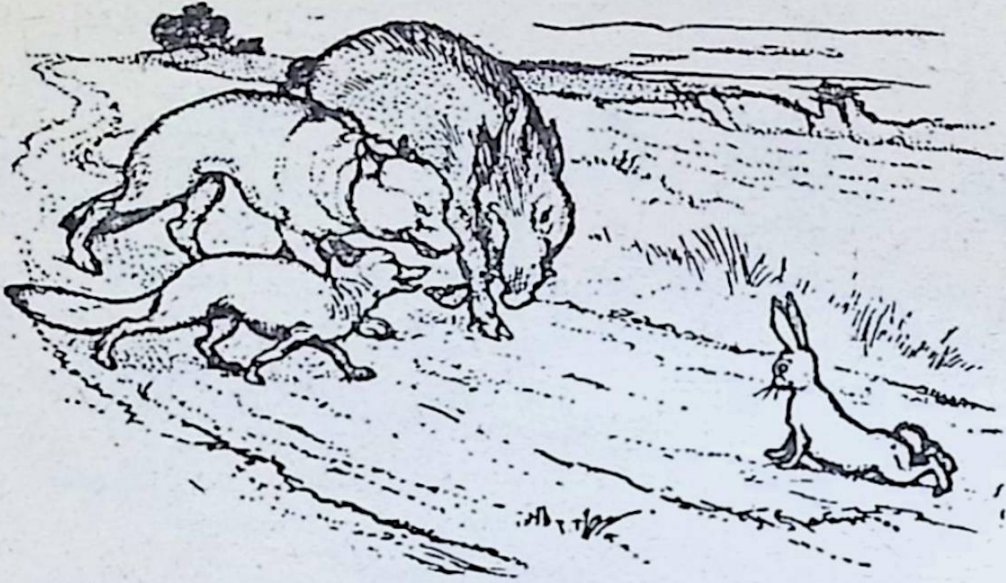
Ішли вони, йшли, аж назустріч їм Заяць.

- Кабане, Кабане, куди йдеш?
- У Київ на ярмарок.
- Візьми й мене з собою.
- Ходи, небоже.

Ось вони всі йдуть. Ішли, йшли, аж під ніч наскочили на яму глибоку та широку. Кабан скочив — не перескочив, а за ним і всі інші поскакали і всі разом у яму попадали. Що робити, мусять ночувати. Зголодніли вони, а вилізти нема куди, їсти нема чого. От Лис і надумав.

*) Дика свиня.

— Нумо, — говорить, — пісні співати! Хто найтонше голосом потягне, того ми й з'їмо.

От вони й затягли. Вовк, звісно, найгрубше: у-у-у! Кабан троха тонше: о-о-о! Лис іще тонше: е-е-е! А Зай-

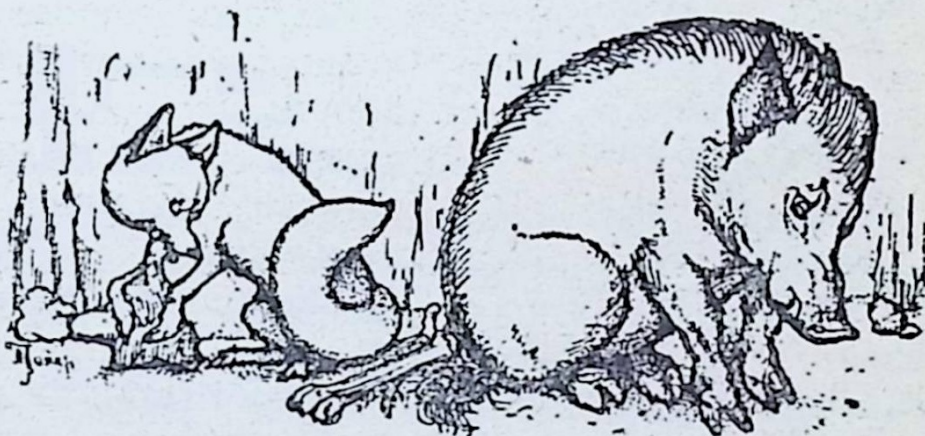
чик зовсім тоненько запищав: і-і-і! Кинулися всі на бідолашнього Зайчика, розірвали його та й з'їли. Та що там їм із того Зайця за ситість? Ще й не розвиднілось гаразд,

а вони вже всі такі голодні, що ледве дихають. Знов Лис загадує:

— Нумо пісні співати! Хто найгрубше голосом потягне, того ми й з'їмо.

Почали співати. Хотів Вовк тонесенько затягнути, та як завие грубо: у-у-у! Тут кинулися на нього та й зараз роздерли.

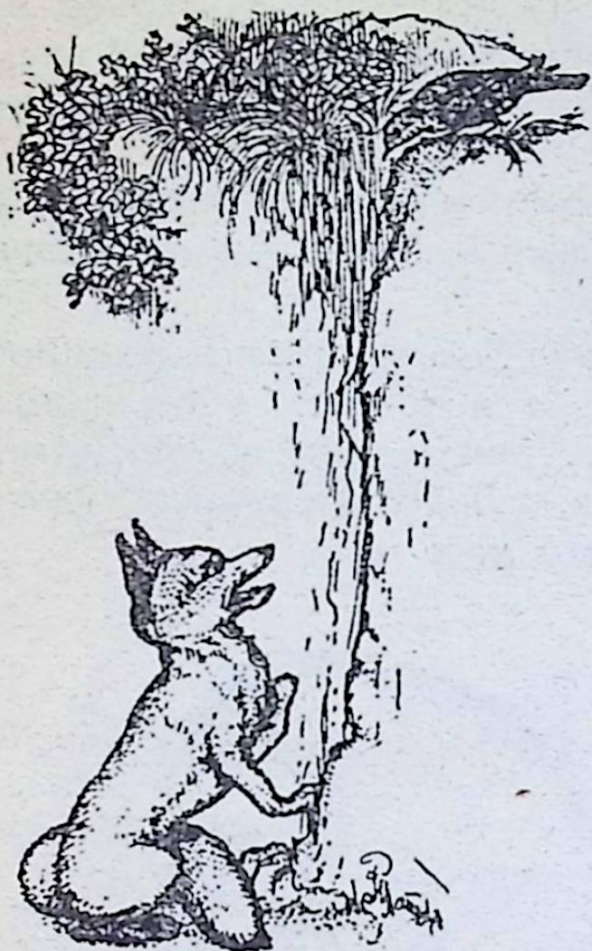
Лишилися ще два — Кабан і Лис. Поділилися вони Вовковим мясом. Кабан швидко з'їв свою часть, а Лис трошка з'їв, а решту сховав під себе. Минув день, минув другий, Кабан голодний, нема що їсти, а Лис усе в куточку сидить, витягає по шматочку Вовкового мяса та й їсть.

— Що се ти, кумочку, їси? — питає його Кабан.

— Ой, кумочку — зітхає Лис. — Що маю робити! Свою власну кров пю з великого голоду. Зроби й ти так само. Прокуси собі груди, висисай помалу свою кров, то побачиш, що й тобі лекше стане.

Послухав дурний Кабан. Як заповорв кликами, зараз розповорв собі груди, та поки дійшов до того, щоб напитися своєї крові, то й увесь кровю підплив та й став зовсім небіжчик. От Лис тоді кинувся на його мясо і ще кілька день мав що їсти. Та далі не стало й Кабанового мяса. Сидить Лис у ямі і знов йому голод допікає. А над тою ямою стояло дерево, а на дереві Дрозд гніздо ве. Дивиться Лис на нього, дивиться з ями, а далі почав промовляти:

— Дрозде, Дрозде, що ти робиш?

— Гніздо вю.

— На що тобі гнізда?

— Яєць нанесу.

— На що тобі яєць?

— Молоді виведу.

— Дрозде, Дрозде, коли ти мене з сеї ями не добудеш, то я твоїх дітей поїм.

— Не їдж, Лисику, зараз тебе виведу, — проситься Дрозд.

Дрозд горює, Дрозд нудьгує, як йому Лиса з ями добути. От він що-духу полетів лісом, почав збирати патички, гилячки, та все в яму кидає.

Кидав, кидав, поки Лис по тих патичках із ями

не виліз. Думав Дрозд, що він піде собі геть, та де тобі! Лис ляг під Дроздовим деревом та й говорить:

— Дрозде, Дрозде, вивів ти мене з ями?

— Вивів.

— Ну, а тепер нагодуй мене, а то я твоїх дітей поїм.

— Не їдж, Лисику, вже я тебе нагодую.

Дрозд горює, Дрозд нудьгує, як йому Лиса нагодувати. Далі надумав, та й каже Лисові:

— Ходи зо мною!

Вийшли вони з ліса, а попід лісом польова доріжка йде.
— Лягай тут у жито, — каже Дрозд Лисові, — а я буду міркувати, чим тебе нагодувати.

Бачить Дрозд, а доріжкою баба йде, — чоловікові в поле полуденок несе. Скочив Дрозд у калюжу, в воді обмочився, в піску обтатлявся та й бігає по доріжці, — перхає сюди й туди, немов зовсім літати не може. Бачить баба — пташина мокра та немічна.

— Дай, — думає, — зловлю отсю пташину, принесу додому, буде забавка для дітей.

Підбігла троха за Дроздом — він біжить, перхає, та не летить. От вона поставила кошик з горнятками на доріжці, а сама давай Дрозда ловити. А Дрозд то підбігає, то підлітає, а все далі та далі, а баба все за ним та за ним. Нарешті, бачучи, що вона відбігла вже досить далеко від свого кошика, Дрозд знявся вгору та й полетів. Баба тільки рукою махнула та й вертає назад до кошика. Ба, ба, ба! Там застала добрий празник. Поки вона бігала за Дроздом, а Лис тимчасом вискочив із жита та до горняток. Повиїдав усе чисто, решту порозливав, а сам драла.

Сидить Дрозд на дереві та й ве гніздо. Аж тут зирк, а Лис під деревом.

— Дрозде, Дрозде, — говорить Лис, — чи вивів ти мене з ями?

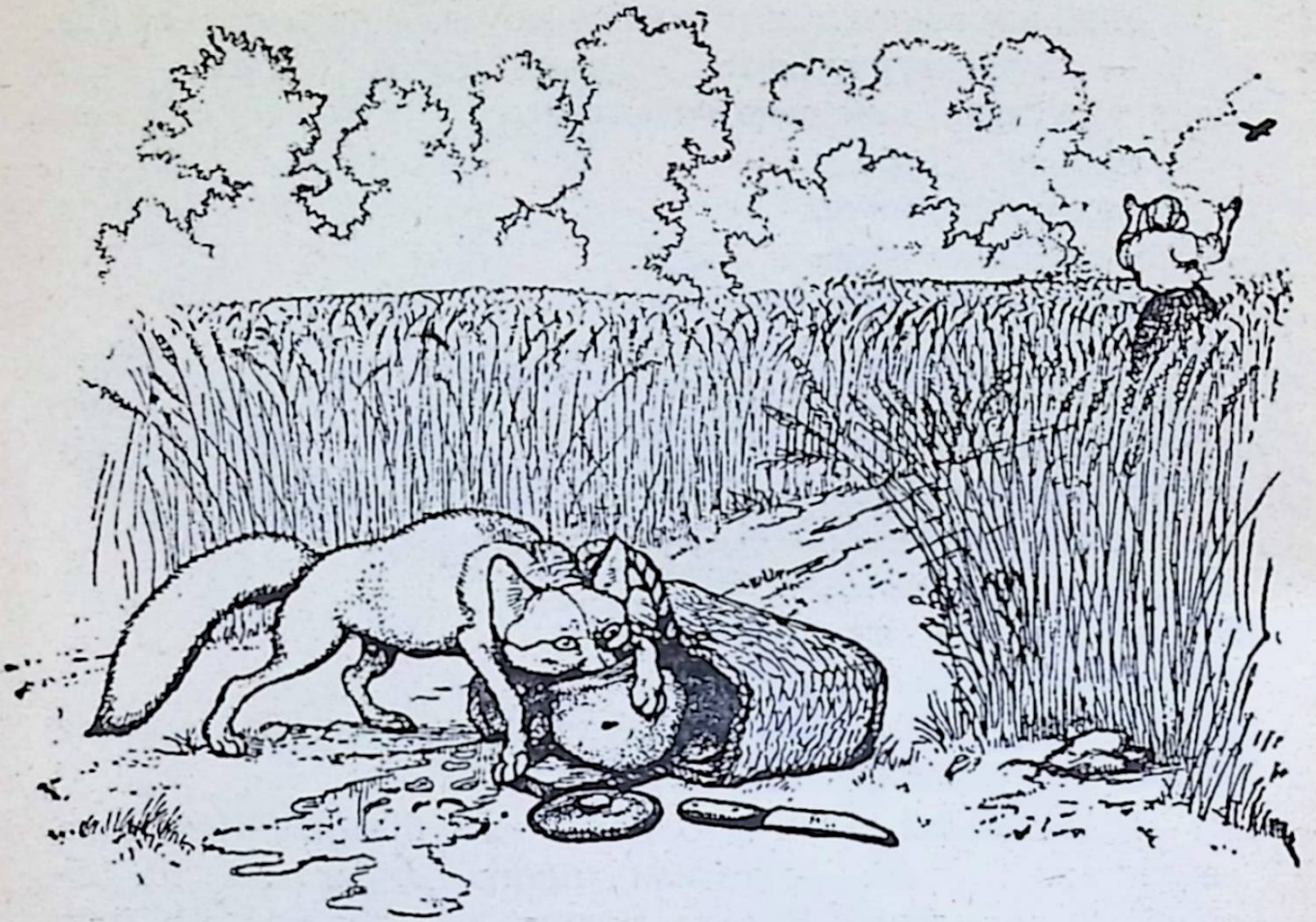
— Вивів, Лисику.

— А нагодував ти мене?

— Нагодував.

— Ну, тепер же напій мене, а то я твої діти геть поїм.

— Не їдж, Лисику, я тебе напою.

Дрозд горює, Дрозд нудьгує, як би йому Лиса напоїти.
Далі надумав і каже Лисові:

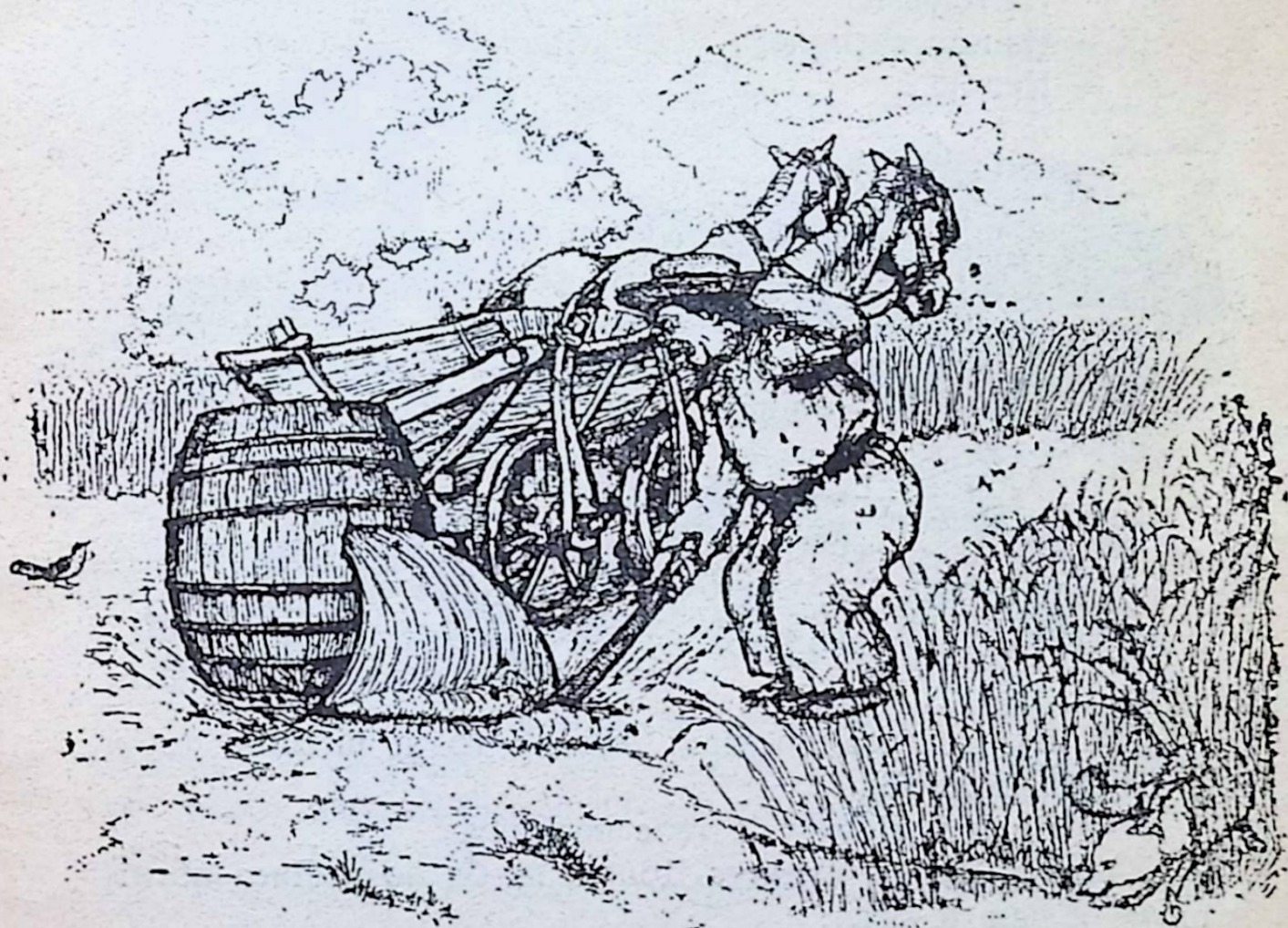
— Ходи зо мною!

Вийшли з ліса знов на ту саму польову доріжку.

— Лягай тут у жито, — каже Дрозд Лисові, — а я буду міркувати, чим тебе напоїти.

Бачить Дрозд, а доріжкою чоловік їде, бочку води везе капусту підливати. Підлетів Дрозд, сів коневі на голову, дзьобає.

— А тю! — крикнув чоловік та й замахнувся на Дрозда батогом. Дрозд пурхнув, а чоловік луснув батогом коня по голові. Мов нічого й не бувало, сів собі Дрозд на другого коня та й дзьобає його в голову. Знов замахнувся чоловік і знов луснув коня по голові. Розлютився чоловік на Дрозда. — „От каторжна*) пташина! — думає собі. І чого вона привязалася!“

Дрозд тимчасом сів на бочку з водою, та й дзьобає собі.
— Чекай-же ти, — думає чоловік, та несподівано як вихопить ручицю з воза, як не лусне по бочці! Дрозда не вцілив, а бочка від важкого удару похитнулася та й гепнула з воза на землю і вся вода з неї вилилася та потекла здоровою річкою по дорозі.

*) Погана, лиха.

Вискочив Лис із жита, напився доволі, а чоловік, проклинаючи Дрозда, взяв порожню бочку і додому.

Сидить Дрозд на дереві та й ве собі гніздо, аж тут зирк, Лис знов під деревом.

— Дрозде, Дрозде, вивів ти мене з ями?

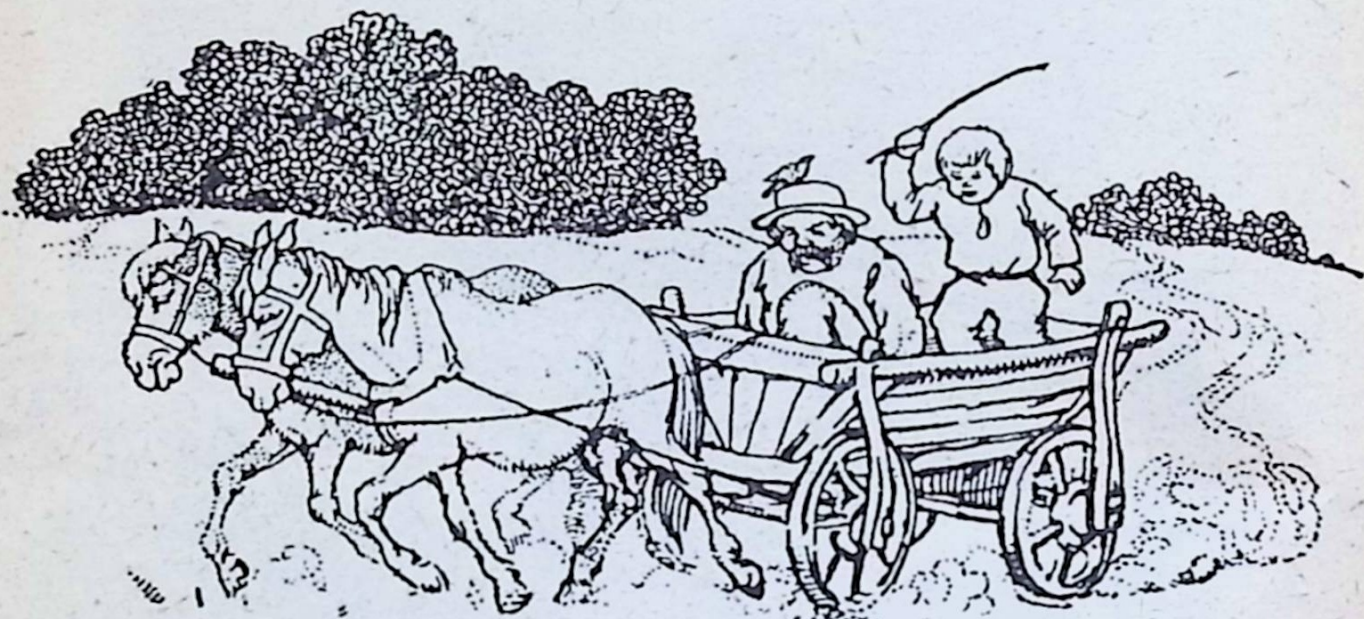
— Вивів.

— Нагодував ти мене?

— Нагодував.

— Напоїв ти мене?

— Напоїв.

— Ну, а тепер посміши мене, а то я, їй Богу, твоїх дітей живцем поїм.

— Не їдж, Лисику, я тебе посмішу.

Горює Дрозд, нудьгує Дрозд, як би йому Лиса посмішити, а далі й каже:

— Ходи зо мною!

Вийшли з ліса знов на польову доріжку, Лис засів у житі та й жде. Аж ось їде дорогою той сам чоловік, що вперед їхав з водою: сам сидить напереді, а ззаду сидить його синок з паличкою в руці. Підлетів Дрозд, сів на плече чоловікові та й дзьобає.

— Ой, тату, — каже хлопець, — на вас птах сидить! Не ворухтєся, я його забю.

Ще старий не вспів гаразд розслухати, що син каже, а хлопець як замахне паличкою — лус батька по плечу! Дрозд тільки фуркнув, а по хвилі сів на друге плече чоловікове. Знов розмахнувся хлопець і ще дужче влучив батька по плечу.

— Ой, сину, що се ти робиш? — крикнув батько.

— Цитьте, тату! Якась пташка все сідає на ваші плечі, я її мушу зловити.

— То лови, а не бий! — з болю кричить батько.

Політав, політав Дрозд та й сів старому на голову та й дзобає його у крисаню*), немов тут йому й місце. Махнув хлопець долонею, щоб його спіймати, — фуркнув Дрозд. Сів удруге, знов хлопець на нього намірився рукою — знов надармо.

— Чекай же, ти, бісова птице! Вже я тебе почастую! — подумав хлопець. І коли Дрозд у-третє сів на батькову голову, він не тямлячи гаразд, що робить, як не замахнеться палицею, як не трісне старого по голові, аж тому світ замакітрився. Дрозд фуркнув і полетів собі геть. А Лис, сидячи в житі, дивився на се все і аж за живіт держався зо сміху над Дроздовими штуками.

Бачить Дрозд, що Лис такий радий, і відітхнув свobodно. — Ну, — думає собі, — тепер чень дасть мені спокій, не буде моїм дітям грозити.

Та ледве знов узявся будувати своє гніздо, аж зирк, Лис уже знов під деревом.

— Дрозде, Дрозде, — мовить Лис, — вивів ти мене з ями?

— Вивів.

— Нагодував ти мене?

— Нагодував.

*) Капелюх.

- Напоїв ти мене?
- Напоїв.
- Розсмішив ти мене?
- Розсмішив.
- Ну, а тепер ще мене постраш, бо коли ні, то я твоїх дітей поїм.

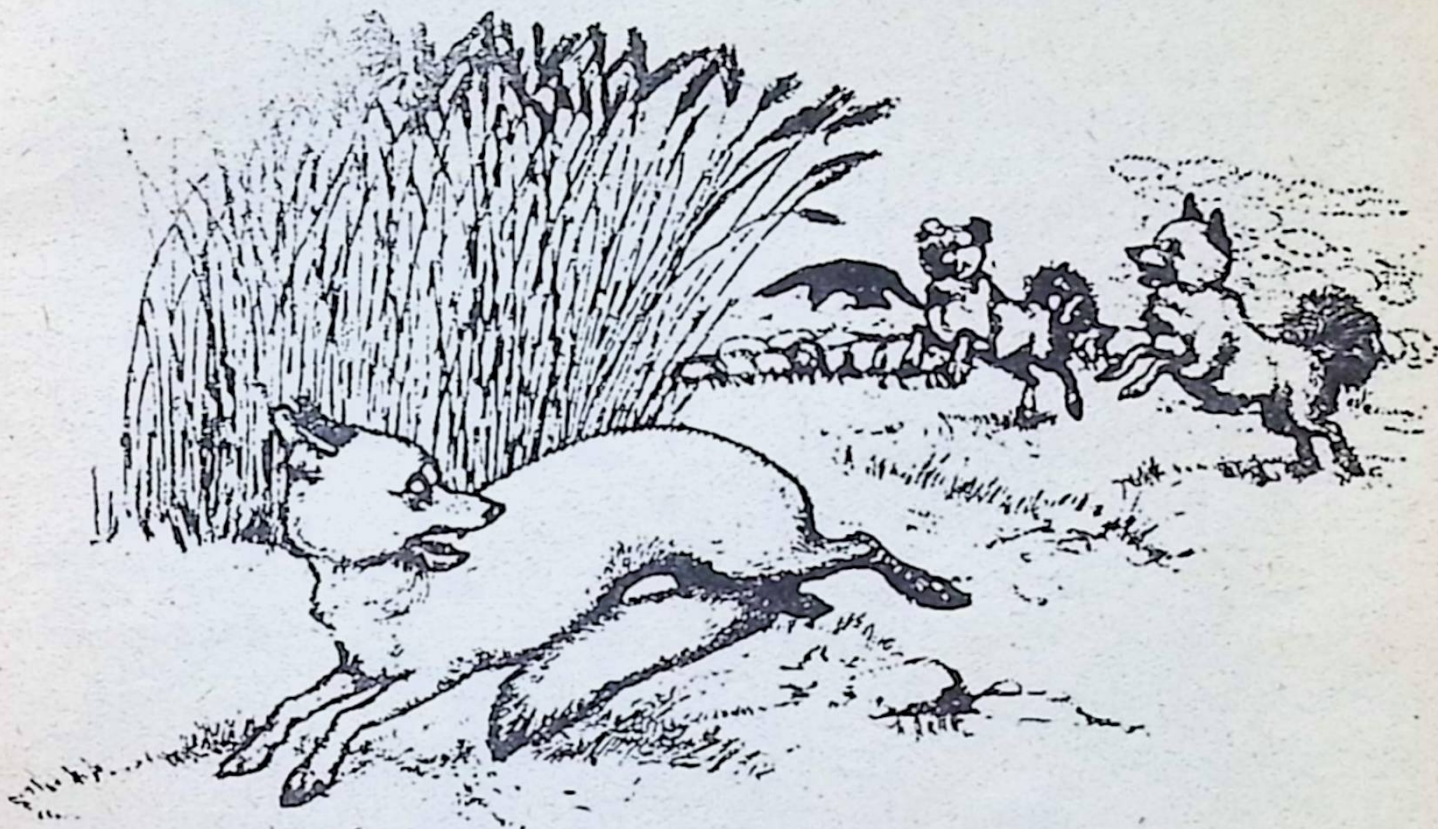
Горює Дрозд, нудьгує Дрозд, як би йому Лиса настрашити, а далі й каже:

- Щож маю робити? Ходи зо мною, я тебе настрашу. Веде Дрозд Лиса попід ліс дорогою на велике пасовисько. Там паслася велика череда овець. Пастухи сиділи в колибі, а Пси бігали довкола череди, пильнували овець. Став Лис здалека, на краю ліса та побачивши Псів, не хоче йти далі.
- Що, Лисику, страшно? — питає Дрозд.

— Ні, не страшно, — каже Лис, — а тільки я втомився, не хочу йти далі.

— Як же ж я тебе настрашу, коли ти не хочеш далі йти? — питає Дрозд.

— Страш, як знаєш, — мовить Лис, — але знай, що коли не настрашиш, то я твоїх дітей з кістками схрупаю.

— Добре, — каже Дрозд, — лягай же ти собі ось тут у жито і гляди, що я буду робити. А коли тобі почне бути страшно, то крикни мені, щоб я перестав.

Полетів Дрозд, сів собі на землі перед Псами та й порпає землю лапками. Кинулися Пси до нього, він підлетів, та зараз же сів знов недалеко того місця, а вже троха ближче до Лиса. А Лис глядить, що з того буде, а того не бачить, що Пси підходять усе ближче та ближче. Далі Дрозд зривається з землі і одним крилом, треплючися, мов скалічений, починає летіти просто до Лиса. Пси за ним. Бачить Лис, що біда, як не схопиться з місця, як не крикне до Дрозда:

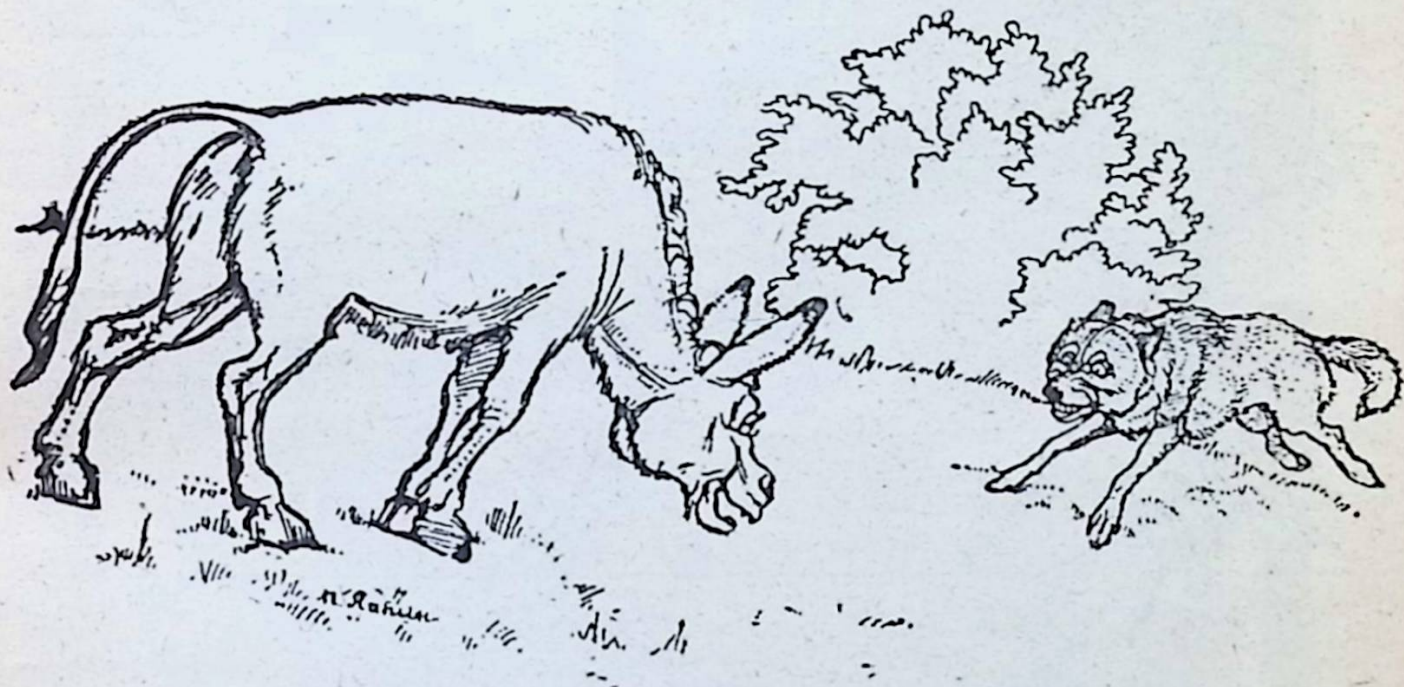
— Ну, що-ж се ти, дурню! Ти бо й на правду Псів на мене ведеш?

Тут його Пси побачили. Як не кинуться за ним! Ледве Лис здужав пробігти кільканацять кроків, уже Пси догнали його і роздерли. Таке-то бачите: хто хитрощами та підступом воював, той від підступу погиб.

Пасся собі раз Осел на пасовиську та якось наблизився до корча, а за корчем сидів Вовк, вискочив до Осла і хотів його роздерти. А Осел, дарма що його за дурня окричали, зараз надумав, що йому зробити.

Вовк до нього біжить, а він усміхається так радісно, кланяється йому низенько та й каже:

— Отто добре, отто добре, пане Вовче, що ви надходите. Я вже тут за вами шукаю - шукаю.

— А по що я тобі здався? — питає Вовк.

— Та, бачите, громада вислала мене по вас і гостро наказала: Іди і без Вовка нам навіть не вертайся.

— А по що я громаді здався? — питає Вовк.

— А ви й не знаєте? Адже у нас у громаді старшину (війта) вибирають.

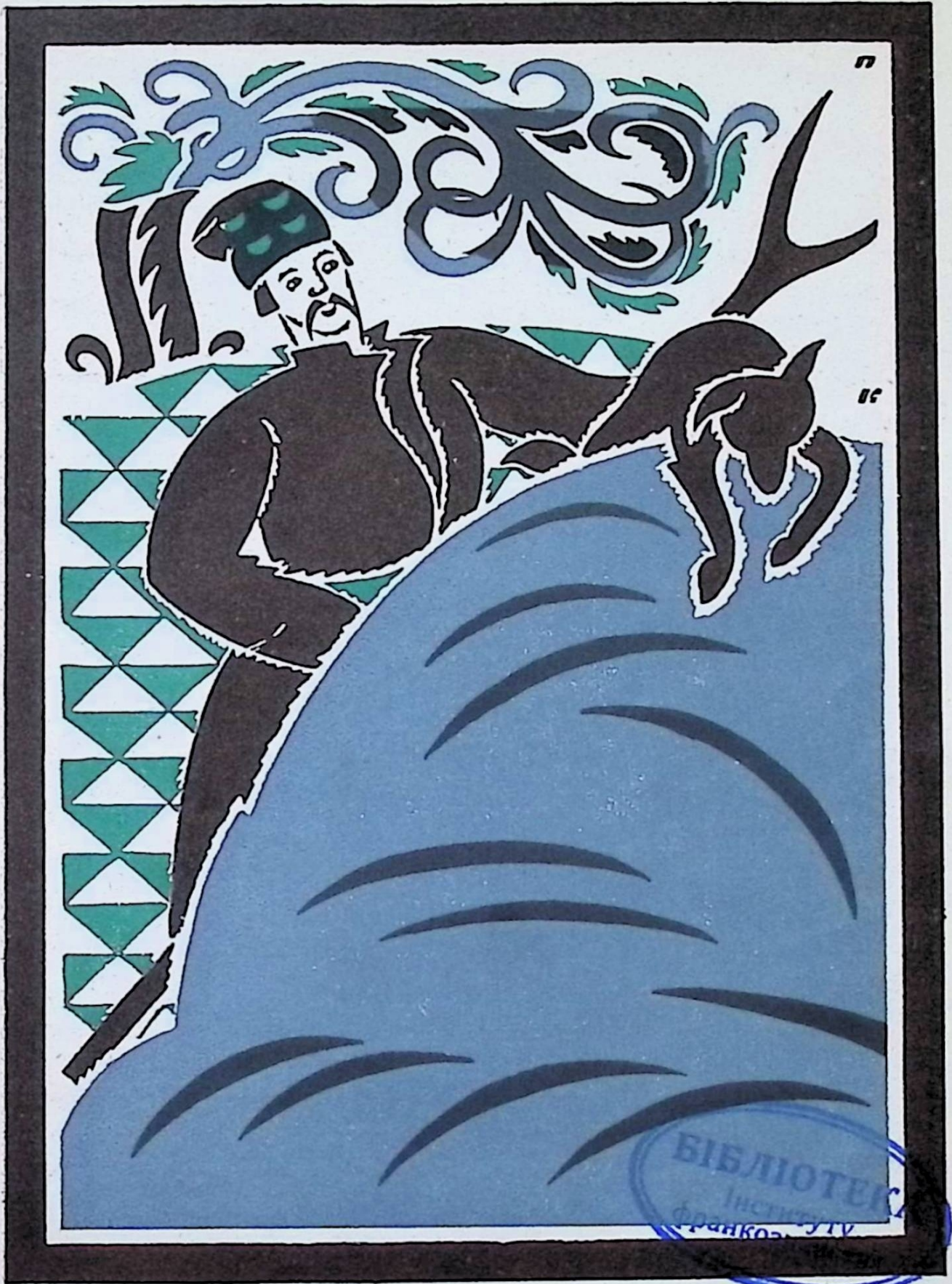
— Ну, так що з того, що вибирають?

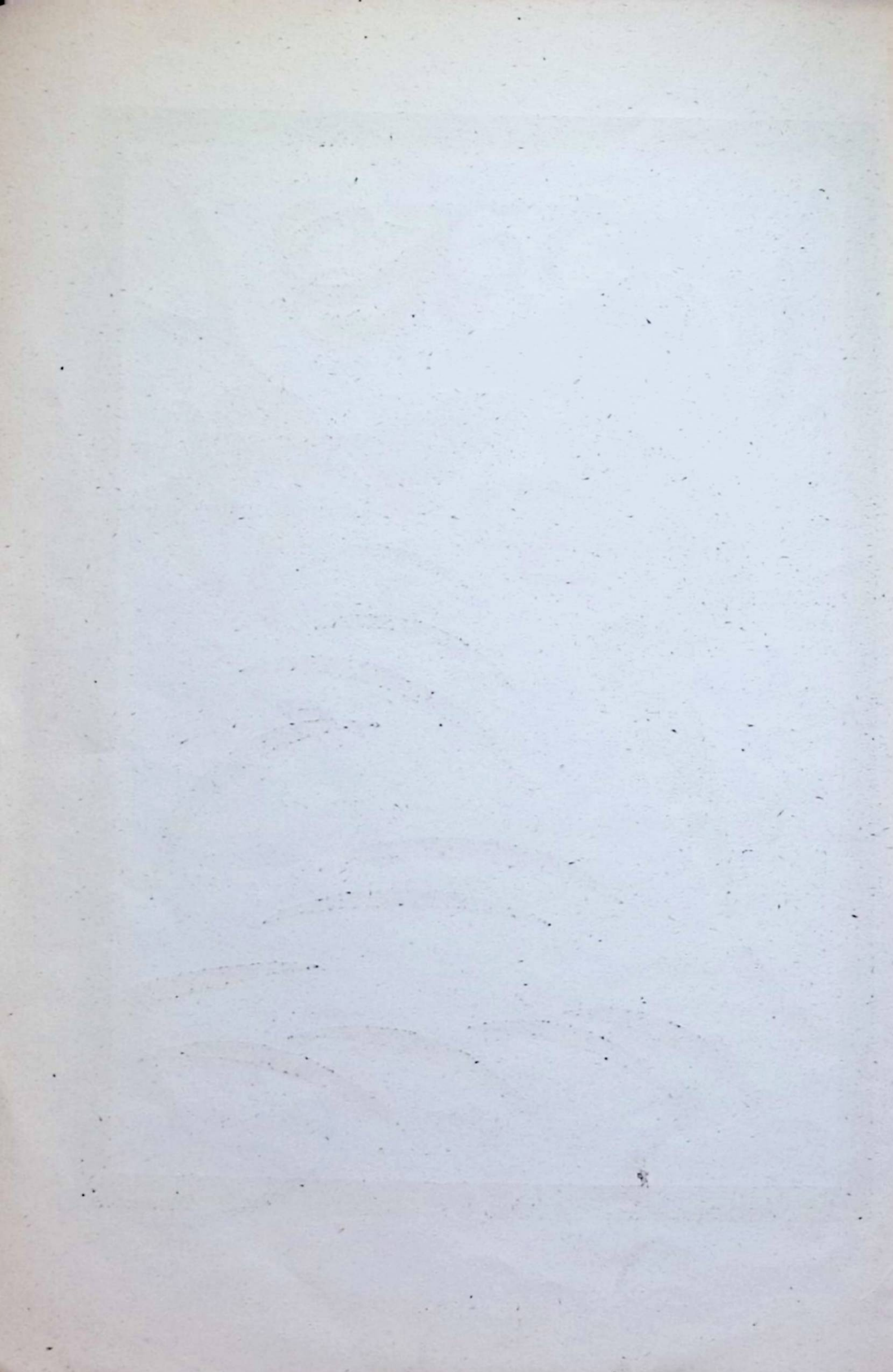
— Не то біда, що вибирають, — мовить Осел, — а то біда, що ні на кого не можуть згодитися. Вже всі господарі пересварилися проміж себе, а далі кажуть: „Тут хіба один

Вовк із ліса може старшиною бути“. Як похопили се слово, так на тім і стали і вислали мене, щоб я вас зараз спровадив до села. Таке то діло.

Почувши се, Вовк аж хвіст угору підняв з радости. Зараз виліз на Осла, сів йому на хребет та й їде до села. А коли приїхали до села, Осел закричав своїм дзвінким голосом, з хат повибігали люде, а бачучи, що Вовк на

Ослі верхом їде, кинулися з палками, ціпами та полінами та давай його молотити. Били, били, ледве Вовк живий із села втік.

Біжить неборака та все оглядається, чи ще люде за ним біжать. Аж коли вже села не було видно, Вовк побачив копицю сіна, вискочив на неї, простягнувся й ляг спочивати. А спочиваючи почав голосно сам до себе говорити:

— Мій тато старшиною не був, мій дід старшиною не був, — і чого-ж то мені дурному раптом забажалося старшиною бути! Ех, шкода, що нема тут якого порядного хлопа, щоби мене здоровенним буком потрепав та розуму навчив.

А під копицею сидів власне порядний хлоп з вилами в руках. Почувши се, як вискочить, як потягне Вовка разів з десять по хребті, аж Вовк і содухи спустив.

Кат. Франкознавства МДУ ім. Шевченка. Т. 6. № 155 372419

Ішов Медвідь з Вовком по лісі, аж ось зацвірінькав якийсь пташок у корчах. Підійшли ближче, а то маленький пташок з задертим хвостиком скаче по гильках та й цвірінькає.

- Вовчику-братіку, а се що за пташок так гарно співає? — запитав Медвідь.
- Цить, Медведю, се Королик! — шепнув Вовк.

— Королик?*) — шептав і собі-ж переляканий Медвідь.
— Ой, то в такому разі треба йому поклонитися?

— Авжеж, — каже Вовк, і оба поклонилися Короликові аж до самої землі. А Королик навіть не дивиться на них, скаче собі з гильки на гильку, цвірінькає та все задертим хвостиком махає.

— Чи бач, яке мале, а яке горде! — бурчав Медвідь, — навіть не гляне на нас! Цікаво було хоч раз заглянути, як там у нього в палаті!

— Не знаю, як воно буде, — мовив Вовк. — Я хоч

і знаю, де його палата, але заглядати до неї ніколи досі не думав.

— А що, страшно хіба?

— Страшно, не страшно, а так якось не випадало.

— Ну ходім, я мушу заглянути! — мовив Медвідь.

Прийшли до дупла, де було Короликове гніздо, та тільки що Медвідь хотів заглянути до середини, аж тут Вовк сіп його за полу.

— Медведю, — шепнув, — стій!

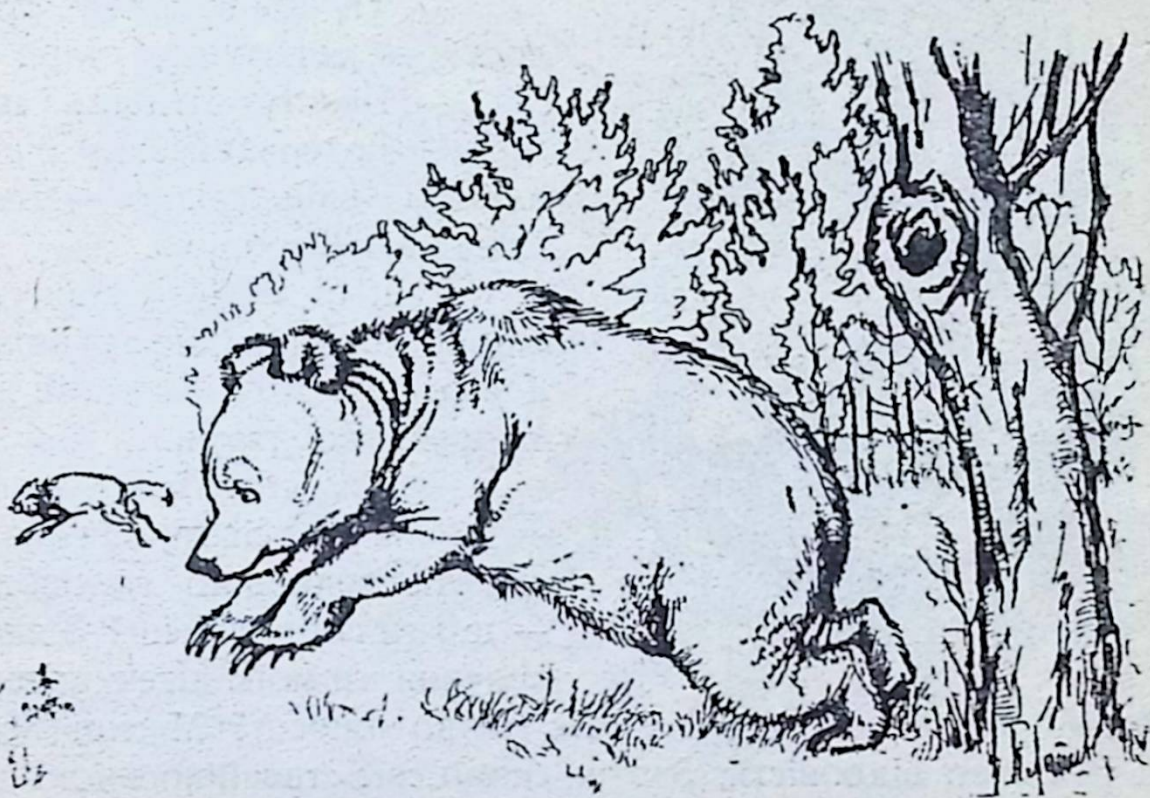
— А що там таке?

— Не бачиш, от Королик прилетів! А от і його Королева. Не подоба нам заглядати при них.

*) У нас зовуть сього пташка також Воловим оком.

Медвідь відійшов з Вовком у корчі, а Королик і його жінка влетіли до свого дупла, щоби нагодувати своїх писклят. Коли по хвилі повилітали геть, наблизився Медвідь до дупла і заглянув до середини. В дуплі було як у дуплі: прогниле дерево, троха піря настелено, а на пірю пятеро маленьких Короленят.

— Ну, се має бути королівська палата! — скрикнув Медвідь. — Та се якась жебрацька нора. — А отсі голопупята, то королівські діти? Тьфу, та й погані-ж потерчата!*)

І сплюнувши сильно, Медвідь хотів іти собі геть, аж тут маленькі Королики як не запищать у гнізді:

— Го, го, пане Медведю! То ти на нас плюєш? Що ми тобі за потерчата такі! Ми чесних батьків чесні діти, а не які потерчата. За сю образу ти мусиш нам тяжко відповісти.

Медведеві аж мороз пішов поза шкірою від сього крику. Він як мога швидше побіг від поганого дупла, забіг

*) Потерчата — загублені, не знати чії діти, прибудди.

у свою гавру, *) сів там та й сидить. А малі Королики в гнізді як розкричалися, то вже кричали не вгаваючи, поки батько й мати не прилетіли.

— Що тут таке? Що сталося? — питають старі і подають дітям то мушки, то хробачки, що котре назбирало.

— Не хочемо мушок! Не хочемо хробачків! Подохнемо з голоду, а не будемо нічого їсти, поки не дізнаємося, чи ми потерчата, чи чесних батьків чесні діти.

— Та що вам таке сталося? — допитують старі.

— Був тут Медвідь і назвав нас потерчатами, ще й наплював у наше гніздо, — мовлять малі Королики.

— Чи так! — крикнув старий Королик і, не думаючи довго, знявся та й полетів до Медведьової гаври.

— Ти, старий Бурмиле, — мовив він, сівши на гиляці над Медведьовою головою, — що ти собі думаєш? З якої причини ти моїх дітей потерчатами прозиваєш, ще й у моє гніздо плюєш? Мусиш мені за се тяжко відповісти. Завтра скоро світ ставай зо мною до кровавої війни.

Що мав Медвідь робити? Війна, то війна. Пішов кликати собі всіх звірів на підмогу: Вовка, Кабана, Лиса, Борука, Серну, Зайця, що тільки бігає по лісі на чотирьох ногах.

А Королик і собі-ж поскликав усю пташню, а ще лісової дрібноти: Мух, Чмелів, Шершенів, Комарів і казав їм лагодитися на завтра до великої війни. Вечером зійшлися всі на нараду, як зі звірями воювати.

*) Буду, яму.

— Слухайте, — каже Королик, — треба нам когось вислати на звідини до ворожого табору, щоб ми знали, хто у них генерал і яке їх гасло.*)

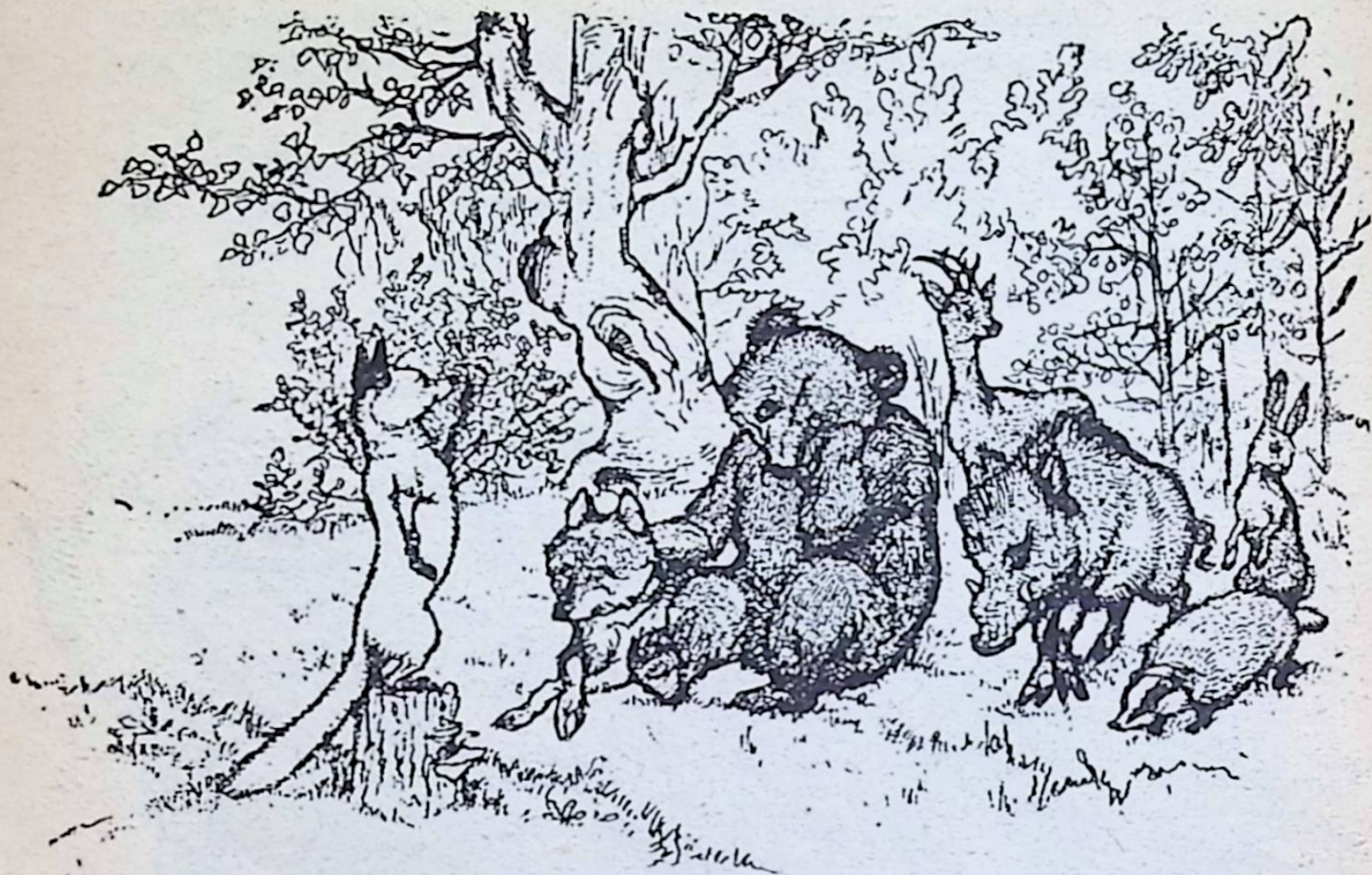
Рада в раду, вислали Комаря, бо сей найменший і найхитріший. Полетів Комарь до Медвежого табору, а там саме нарада розпочинається.

— Що нам починати? — говорить Медвідь. — Ти Лисе, найхитріший між усіма звірями, ти нам будь за генерала.

— Добре, — говорить Лис. — Бачите, як би то із звірями була справа, то нам би найліпше мати Медведя за генерала, але сим разом нам треба мати діло з тою крилатою дрібнотою, то може я вам тут більше допоможу. Бо тут головна річ — око бистре і розум делікатний. Слу-

*) Знак боєвий.

хайте-ж, який у мене плян. Вороже військо буде літати в повітрі, то правда. Але нам про нього байдуже. Ми ходімо просто до Короликового гнізда і заберім у неволю його дітей. Скоро будемо мати в руках, то присилуємо старого Королика, щоби закінчив війну і піддався нам, і тоді ми виграли.

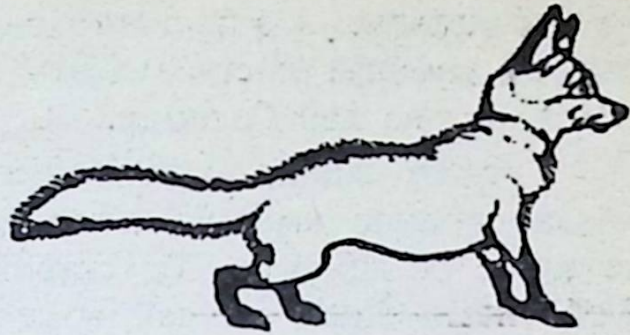

— Славно, славно! — закричали всі звірі.

— Значить, — говорив далі Лис, — треба нам іти густою лавою, держатися купи, бо там у неприятеля є й Орли і Шуліки і всяка погана птиця; як будемо йти в роздріб, готові нам очі видовбувати, або-що. А разом, то все безпечніше.

— Правда, правда, — крикнув Заяць, у котрого на саму згадку про Орлів аж ноги затряслися.

— Я буду йти попереду, а ви всі за мною, — говорив далі Лис. — Бачите мій хвіст, — се буде у нас бойова хоругва. Усі маєте пильно дивитися на мій хвіст. Поки я буду його дер-

жати просто догори, то знак, що все безпечно, що можна йти сміло. Як би я завітнув десь якусь засідку, то зараз похилю хвоста троха в долину; то знак для вас, що маєте йти троха помаліше і осторожно. А як би вже зовсім біда була, тоді я затулю хвіст між ноги, а ви всі тоді втікайте що-духу.

— Славно, славно! — закричали всі звірі і дуже величали Лисову розсудливість. Комарь, вислухавши весь той премудрий плян, полетів до Королика і розповів йому все докладно.

На другий день, скоро світ, зібралися звірі до походу. Земля дуднить, галузя хрустить, рев, крик та писк по лісі,

аж сум побирає. А з другого боку птаство почало злітатися: повітря шумить, листя з дерев сиплеться, крик, гамір, кракання, що не дай Господи.

Густою лавою йдуть звірі просто до Короликового гнізда; густою хмарою літає понад ними пташня, та що, не може їх спинити. Та старий Королік про се не дбає. Побачивши Лиса, як сей гордо машерує поперед війська

з хвостом мов свічка піднесеним угору, він кликнув Шершеня і каже до нього:

— Слухай, небоже! Бачиш ти он сього Лиса? Се ворожий генерал. Лети що духу, сядь йому на живіт і жали що маєш сили.

Шершінь полетів та й просто Лисові на живіт. Почув Лис, що щось там шпортає у нього по животі; от-от би

знизив хвіст та обігнався, але ні, його хвіст нині — бойова хоругво, не можна! Аж тут Шершінь як не шпигне Лиса в саме болюче місце!

— Ой лишенько! — скрикнув Лис і знизив хвіст на половину.

— Що там! Що там? — загомоніли звірі.

— Мабуть... якась... засідка, — пробубонів Лис, а сам аж зуби заціплює з болю.

— Засідка, засідка! — пішов голос поміж звірячі ряди.

— Осторожно, браття, бо засідка.

Та в тій хвилі Шершінь як не вжалить Лиса, що мав сили, Лис як не завие з болю, як не підскочить на пів ліктя вгору, як не затулить хвіст поміж ноги, та втеки! А звірі вже не питали, що там сталося, а в переполоху як не кинуться навікача куди хто міг, одні через других. А Птахи, Оси, Комарі, Шершені за ними, на них, бють згори, дзьобають, рвуть, кусають. Страшна була різанина. Звірі, котрі не погибли, ті порозбігалися і похо-

валися по ямах, а Королик зі своїми птахами та комахами одержав знамениту перемогу.

Радісно прилітає Королик до свого гнізда і говорить до дітей:

— Ну, діти, тепер можете їсти, бо ми віднесли знамениту перемогу над звірями.

— Ні, — говорять Короленята, — не будемо їсти, поки Медвідь не прийде сюди й не перепросить нас.

Що було робити? Полетів Королик до Медведьової гаври, сів на гілці над його головою та й говорить:

— Ну, Бурмиле, а смачно воюватися з Короликом, га?

А Медведя, що в війську йшов з самого заду, в часі переполоху добре таки Кабани, Серни та Олені ратицями попід ребра потолочили, так що він лежав та тільки охав.

— Іди, дай мені спокій, — буркнув він. — І десятому зажажу, щоб з тобою не зачіпався.

— Ні, небоже, сього мало, — мовив Королик. — Мусиш піти до мого дупла

і перепросити моїх дітей, бо коли ні, то ще тобі гірше лихо буде.

Не було що змагатися. Мусів Медвідь іти і перепросити Короленят, що вони є не жадні потерчата, а чесних батьків чесні діти.

Аж тоді Короленята задовольнилися і почали знов їсти та пити.

Три міхи хитрощів.

Було то в-осени. Біжить Лисичка полевою доріжкою та й здигає Їжака.

— Добрий день, Їжаче-небораче! — крикнула Лисичка.

— Здорова була, Лисичко-сестричко — відповів Їжак.

— Знаєш що, Їжаче, ходи зо мною!

— А куди-ж тебе Бог провадить?

— Та йду онтам до саду їсти винограду.

— А не квасний він, Лисичко?

— Та де тобі квасний! Повідала Сорока білобока, що чула від Куниці, молодої дівиці, що та бачила, як господарь коштував і хвалив, що солодкий, пора збирати. Ходи, наїмося, ще й дітям по китяхові принесемо.

— Ні, Лисичко — каже Їжак — не піду з тобою, боюся. То господарь хитрий, силець понаставляв, ще зловолюся.

— Не бійся, Їжаче-небораче! — сміючись мовила Лисичка. — У мене є три міхи хитрощів, то вже я не я буду, коли тебе з сильця не видобуду.

— Га, коли так, то нехай буде й так!

Пішли обоє, влізли до саду, наїлися винограду і вже хотіли назад вертати, аж тут смик! Лисичка ступила необережно та й зловилася в сильце. Торгнула раз, торгнула другий раз — куди тобі! Не пускає сильце, держить за ногу.

— Ой Їжаку, братіку — кричить Лисичка. — Ратуй!

— Як же я тебе, Лисичко, поратую? — мовив Їжак.

— Добувай свої три міхи хитрощів і ратуй себе сама.

— Та де там мої міхи! — лементує Лисичка, а сама аж тремтить зо страху. — Бачиш, скакала через річку і всі три міхи урвалися і впали в воду. Їжаку-братіку, подумай ти, може у тебе деяка хитрість знайдеться?

— У мене є одна — мовив Їжак — та не знаю, чи буде тобі до смаку. Лягай на тім місці, де зловилася, і лежи, лапки від себе відкидай і попускай духу що можеш. Господарь побачить тебе і подумає, що ти вже гниєш, то й викине за пліт.

Послухала Лисиця Їжакової ради, притаїлася, лежить, буцім давно згинула. Прийшов господарь, побачив її та й аж носа затулив.

— От шкода! — промовив він. — Не був кілька день коло сильця, а тут бач, яка гарна Лисиця зловилася та вже й гнити почала. Що тепер з неї за пожиток? Викинути за пліт та й по всьому.

І він відсилив Лисицю з сильця, взяв обережно за хвіст та й шпурнув за пліт у кропиву. А Лисиці тільки того й треба було. Як не дасть ногам знати, як не чкурне, лиш зашелестіло в бурянах.

Минули два дні, чотирі дні, біжить знов Лисичка по левою стежкою і здибає Їжака.

— Добрий день, Їжаче-небораче!

— Здорова була, Лисичко-сестричко — відмовляє Їжак.

— Ходи зо мною до саду їсти винограду.

— А не страшно, Лисичко, після позавчорашнього?

— Е, що там! У мене є три міхи хитрощів, яось вимотаюся.

Пішли обоє, влізли до саду, наїлися винограду і вже хотіли назад вертати, аж тут смик! Їжак-неборак яось не додивився та й спіймався в сильце.

— Ой Лисичко-сестричко! — кричав бідолаха — спіймало мене сильце і не пускає. Ану добувай свої три міхи хитрощів і вимотуй мене із зашморга.

— Ой, небоже — мовила Лисичка — пропали мої хитрощі всі до одної. Скакала через річку і всі три міхи вірвалися і бовтнули в воду.

— Га, так видно вже Божа воля така, що тут мені вмирати. Прощай, Лисичко-сестричко! Відпусти мені всі гріхи, всі урази, якими я тебе вразив!

— Бог тебе прости, Їжаче — мовила Лисичка, втираючи очі від сліз, — а я тобі відпускаю з усього серця.

— Ходи, Лисичко-сестричко, обіймімося ще раз на прощання!

Лисиця обняла Їжака, хоч і як їй то було несмачно. Та що, неборак на смерть лагодиться, то як же йому не вволити остатню волю?

— Поцілуй мене, Лисичко-сестричко, в самі уста — просив Їжак. — Аджеж ми вік звікували як брат з сестрою.

Нахилилася Лисичка до Їжака, щоб його поцілувати, та ледве доторкнулася своїм язиком до його уст, а Їжак тільки кланц! Ухопив її зубами за язик та й держить. Що вже Лисиця крутилася, вертілася, що вже скомліла і плакала, Їжак держав зубами за язик, поки не прийшов господарь. Побачивши, що Їжак спіймався в сильце і держить Лисицю за язик, він розсміявся, забив Лисицю, а Їжака пустив на волю.

